

بسم الله الرحمن الرحيم

موضوع تحقیق :

مبانی قرآنی مقاومت در منظومه فکری مقام معظم رهبری حفظه الله

محقق: فاطمه فتحی^۱

چکیده

اصول اولیه زندگی بشری مقاومت و پایداری در برابر ظلم ظالمان، یک امر دینی و قرآنی است. خداوند استقامت در برابر زورگویی را یک وظیفه دانسته و به بندگان خویش فرموده که در برابر بی عدالتی ها سر تسلیم فرود نیاورند. اساس آموزه های دینی بر ظلم ستیزی استوار گشته است که در این راه بشارت های خداوند و وعده های نصرت او آرامش بخش قلوب مومنان است. هدف و محور اصلی بحث در این مقاله ، بررسی مبانی قرآنی مقاومت در منظومه فکری مقام معظم رهبری است؛ ایشان تنها راه بیرون رفت از مشکلات موجود در جهان اسلام را ایستادگی و مقاومت امت اسلامی دانسته است ؛ زیرا از سنت های الهی، حصول پیروزی قاطع به دنبال مقاومت است. از جمله مبانی مقاومت که از منظومه فکری ایشان به دست می آید عبارتند از ۱. مقاومت و تفکر اسلامی ۲. بصیرت ۳. ایمان و عمل صالح است. در این مقاله با استفاده از منابع کتابخانه ای و نرم افزاری و با روش توصیفی و تحلیلی ، ابتدا مقاومت از دیدگاه لغوی و اصطلاحی و قرآنی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است ، سپس به مفهوم آن در منظومه فکری رهبری و در نهایت به ذکر عوامل موثر مقاومت در منظومه فکری مقام معظم رهبری و همچنین دست آوردهای مقاومت از نظر رهبری با مبانی قرآنی تبیین شده است.

کلید واژه : اسلام، ایستادگی، سلطه، قرآن ، مقام معظم رهبری، مقاومت.

^۱ طلبه سطح دو؛ حوزه علمیه خواهران؛ مدرسه کریمه اهل بیت (سلام الله علیها)؛ قم

مقدمه

از اصول اولیه زندگی بشر و ویژگی فطری انسانی، نفرت از ظلم، مقاومت در برابر زیاده خواهی و حمایت از مظلوم در برابر زورگویی است. جامعه انسانی بدون بهره مندی از این اصول قادر به حیات متعالی و رشد نخواهد بود. مقاومت بیان رویارویی و تقابل دو اندیشه و سبک زندگی است که یکی بر پایه بی عدالتی و سلطه جویی مستکبران و نیز بر ظلم پذیری انسانهای برده و منفعل استوار است؛ و دیگری تفکری است که مقاومت در برابر ظالم را برای عزت و سربلندی و احقاق حق خود بر می گزیند.

خداوند عزت مسلمین، اقتدار مومنان، برون رفت از انفعال و شکست و انزوای معاندین را نتیجه مقاومت در برابر مفسدان می داند. در این مسیر، هر قدم به عقب گامی در جهت ازدیاد ظلم ظالم است. استقامت و پایداری در مسیر هدف و صبر و بردباری و نهایتاً مقاومت، نویدبخش سعادت جاودانه و حیات طیبه در دو عالم دنیا و آخرت است. استواری برحق جزء رسالت انبیا بوده واستقامت و ستیز در برابر ظالمان مستکبر، در دین آخرین پیامبر خدا نیز چه در قرآن و چه در بیانات نبی اکرم وسایر ائمه - علیهم السلام- مورد توجه و تاکید قرار گرفته است. در دوره معاصر، با پیروزی انقلاب اسلامی ایران این تفکر توسط بنیان گذار انقلاب اسلامی ایران باز تولید و احیا شد و توسط ایت الله خامنه ای رهبر جمهوری اسلامی -حفظه الله- امتداد و تاکید یافت.

بنابراین موضوع و آموزه مقاومت که امروزه به عنوان راهبرد اصلی سیاسی و اجتماعی امت اسلامی بلکه برای تمام انسانهای مستضعف و مظلوم، توسط مقام معظم رهبری تعیین شده ودر بیانات ایشان تکرار میشود دارای مبانی قرآنی ودینی است و منظومه فکری ایشان بر اساس این مبانی شکل گرفته است. در این مقاله سعی شده با استفاده از بیانات ایشان که در مقاطع و مناسبتهای مختلف از سال ۱۳۶۸ تا اوایل سال ۱۴۰۳ ابراز شده ، این مبانی کشف و تبیین شود البته در این راستا مقالات و نوشته های دیگری نگاشته شده که برخی از آنها در تدوین این مقاله مورد استفاده بوده است، ولی ویژگی مقاله فعلی انحصار و جمعیت مطالعه این مبانی در منظومه اثار ایت الله خامنه ای است. پیشینه این تحقیق عبارتند از: کتاب طرح کلی اندیشه مقاومت، نویسنده: علی، مهدیان؛ کتاب اندیشه مقاومت، نویسنده: سعید صلح میرزایی. ومقالاتی مانند: بررسی محور مقاومت و آینده نظام سلطه با استفاده از نظریه نظام جهانی، نویسنده: علی، باقری دولت آبادی و همکاران؛ نقش الگوی انقلاب اسلامی ایران در شکل گیری محور مقاومت اسلامی، نویسنده: مهدی، جاودانی مقدم و همکاران. مبانی قرآنی و روایی مقاومت در کلام رهبری، نویسنده: غلامحسین، اعرابی؛ مختصات الگوی مقاومت اسلامی در منظومه فکری مقام معظم رهبری، نویسنده: اصغر، افتخاری و همکاران؛ چالش های مقاومت از منظر قرآن، نویسنده: محسن، آل نبی و همکارانش؛ اندیشه مقاومت در منظومه فکری امام خامنه ای ، نویسنده: غلامرضا،

بدرخانی؛ کتاب منظومه فکری آیت الله خامنه‌ای، نویسنده: عبدالحسین، خسروپناه و جمعی از پژوهشگران؛ طراحی الگوی مقاومت، نویسنده: مهدیس، حمزه‌ای و همکارا؛ ادبیات مقاومت از منظر قرآن و روایات، نویسنده: حسین، فرمی باف و همکاران.

هدف از نگارش این مقاله با وجود نوشته‌های فوق‌الذکر، رواج و تاکید اندیشه مقاومت است تا افراد جامعه به اهمیت امر مقاومت آگاه شده و در راستای نهادینه شدن آن در جامعه تلاش نمایند. در بیان ضرورت اصل مقاومت و به کارگیری آن، همین نکته بس است که خداوند تعالی در آیات متعدد قرآن این مطلب را بیان نموده و به عنوان یک اصل اجتناب ناپذیر برای رسیدن به تعالی و بقای حیات طیبه و زندگی شرافتمندانه، آن را فرض دانسته و سعادت و خوشبختی انسان را در گرو آن قرار داده است. رهبر انقلاب می‌فرماید: فقط با ایستادگی و مقاومت است که یک ملت می‌تواند روی پای خود بایستد، حق انسانی خود را به دست آورد و زندگی افتخارآمیزی را که برای او هم در دنیا و هم در آخرت است، کسب کند.^۱

بحث در این مقاله برچند محور متمرکز است: ۱. مفهوم شناسی لغوی و اصطلاحی ۲. مقاومت از منظر قرآن ۳. مقاومت از منظر مقام معظم رهبری ۴. عوامل موثر مقاومت در منظومه فکری مقام معظم رهبری ۵. دستاوردهای مقاومت از نظر رهبری با مبانی قرآن.

۱. مفهوم شناسی

برای تفاهم و تصویر بهتر مطالبی که در مقاله بیان شده است در ابتدا به مفهوم شناسی و تبیین معانی کلمات: مبانی، مقاومت و منظومه فکری پرداخته می‌شود.

۱-۱. "مبانی" در لغت و اصطلاح

مبانی جمع واژه مبنا (مبنی) به معنای بنیان، اساس، پایه و شالوده است که به صورت جمع، بناها و بنیان‌ها و بنیادها، اساس‌ها، ساختمان‌ها و شالوده‌ها معنا شود.^۲ لغت شناسان این کلمه را با واژه‌های اصل، قاعده و ضابطه مترادف دانسته‌اند؛ ولی به تدریج این کلمه بر پیش فرض‌های کلان و اصول موضوعه کلامی و فلسفی علوم و نیز دلایل اثبات یک نظریه اطلاق شده است.^۳

^۱ (بیانات در دیدار جمعی از ایثارگران خانواده‌های شهدا، ۲۹ / ۵ / ۱۳۷۶)

^۲ علی اکبر، دهخدا، لغت نامه دهخدا، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۳ هجری شمسی

^۳ بهجت پور، ص ۲۳، ۱۳۹۱؛ سعیدی روشن، ص ۱۱-۱۰، ۱۳۸۹

۲_۱. "منظومه فکری" در اصطلاح

منظومه فکری عبارت است از مجموعه فرمایشات نظام مند و متشکل از اجزاء و عناصر فکری و فرهنگی مرتبط و هدفمند با محوریت هسته مرکزی در نظام بینشی و ارزشی و کنشی است.^۱ این منظومه را هم در دین و هم در مجموعه اندیشه های رهبر معظم انقلاب اسلامی می توان ملاحظه کرد. در اندیشه مقام معظم رهبری، دین منظومه به هم پیوسته و هدفمند از نظام های فکری در ابعاد مختلف حیات بشری است. آموزه های دینی، همه عرصه های رفتاری و معنوی حیات آدمی را در بر می گیرد و در کلام ایشان نیز که یکی از منابع اصلی و بالادستی برای شناخت مسیر انقلاب اسلامی است می توان رد پای این نگاه به دین را پی گرفت. شناخت منظومه اندیشه های این شخصیت بزرگ، نگرش جامعی به مسئولان نظام اسلامی می دهد تا بر اساس آن بتوانند نقشه راه را ترسیم کرده و بر آن مبنا زمینه پیشرفت و صعود کشور اسلامی به قله های موفقیت را فراهم آورند.^۲

۳_۱. مقاومت در لغت و اصطلاح

مقاومت واژه عربی «قَوْم» به معنای ایستادن و راست ایستادن و متضاد با قعود یعنی نشستن است. مقاومت اسم مصدر و به معنای باهم برخاستن، ایستادگی کردن با کسی در امری و ضدیت کردن است.^۳ زمخشری گفته است مراد از مقاومت استمرار و پایداری بر مطالب مقاصد، اصول، موضع گیری ها و مانند آن است.^۴ راغب اصفهانی نیز مقاومت را از راه راست منحرف نشدن، به کژی نگراییدن، از مطالب و مقاصد و از مواضع اصولی خود کوتاه نیامدن و تلاش برای تحقق بخشیدن به مقصود و گذر از موانع و مقاومت در برابر فشارها معنا کرده است.^۵

در اصطلاح، معنای مقاومت پافشاری و استمرار بر اصول است که مستلزم نوعی هموردی و تلاش فعالانه معطوف به تغییر و تبدیل در رفتار طرف مقابل و طرد غیر است. از این رو ارتباط نزدیکی با قدرت و توانمندی برقرار می کند. مقاومت در این معنا، نوعی عاملیت برای انسان قائل است و متفاوت از معنای صبر و شکیبایی

^۱ عبدالحسین، خسروپناه و جمعی از پژوهشگران، منظومه فکری ص ۴۴

^۲ همان؛ ص ۵۹

^۳ بستانی، فرهنگ ابجدی، ص ۶۸۰؛ فرهنگ فارسی عمید، ص ۹۹۸

^۴ زمخشری، اساس البلاغه، ص ۵۳۸

^۵ مفردات الفاظ قرآن کریم، ذیل واژه قوم، ص ۲۶۸

است که متضمن سکوت و توقف است.^۱ در ادامه برای درک بهتر معنای مقاومت، مقاومت را از منظر قرآن و از دیدگاه مقام معظم رهبری مورد بررسی قرار می‌دهیم.

۲. معنای مقاومت از منظر قرآن

مقاومت در قرآن فراتر از یک واژه یا اصطلاح است. مقاومت یک فرهنگ است که تحت مفاهیم و مبانی و تعالیم مختلف متبلور میشود. دستور خداوند مبنی بر جهاد و مقاتله در برابر کسانی که به مرزهای دین و سبک زندگی الهی حمله ور میشوند، یا آنجا که فرهنگ مقاومت را در مباحث گوناگون و در تجربه های عینی و زنده، با واژه هایی نظیر استقامت، صبر و ثابت قدم به جان انسانها تزریق میکند؛ یا هنگامی که با دستور به تهذیب، دوری از دنیا دوستی و توجه به آخرت و هر آنچه که روح ایمان را پرورش می دهد، همه در راستای تبیین و ایجاد روح مقاومت است .

مفهوم استقامت مد نظر قرآن، دوام، ثبات و انجام درست فعل مد نظر است . در آیه ۱۱۲ سوره هود می فرماید: «فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتُ» یعنی در باب آنچه به تو امر شده باید مقاومت کنی و این مقاومت باید مبتنی بر انجام درست فعل باشد؛ یعنی انسان کار را طوری انجام دهد که هیچ گونه خللی در فعل او را ه پیدا نکند و حق توحید را به درستی ادا نماید.

همچنین در یک جامعه قرآنی انسان ها دستور دارند که بر ایمان خود پایدار باشند و در حفظ آن در برابر هجوم شیاطین و ناملایمات استقامت نمایند تا فضل و گشایش خداوند بر آنان نازل شود: «ان الذين قالو ربنا الله ثم استقاموا تتنزل عليهم الملائكة»^۲ [در حقیقت، کسانی که گفتند] پروردگار ما خداست سپس ایستادگی کردند، فرشتگان بر آنان فرود می آیند و می گویند: «هان، بیم مدارید و غمگین مباشید و به بهشتی که وعده یافته بودید شاد باشید». در این آیه همه ابعاد زندگی اجتماعی انسان وجود دارد: امنیت جانی، امنیت روانی، رسیدن به بهشت الهی و همراهی خداوند در دنیا. پس آن چیزی که زمینه رشد درست انسانیت را فراهم و جامعه را سالم می کند، مقاومت مبتنی بر تفکر توحیدی و برنامه ریزی و مدیریت درست است.^۳

در آیه کریمه ۷ سوره محمد(ص) نیز تذکر داده شده که: «إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ» اگر شما خداوند را یاری کنید، خداوند نیز شما را یاری می کند. یعنی بعد از پایمردی در یاری دین خدا، نصرت و

^۱ آل نبی، یوسفی مقدم، چالش های مقاومت از منظر قرآن، ص ۱۳

^۲ فصلت؛ آیه ۳۰

^۳ سید حسین، فرمی بافی؛ خواجه پرور، کمال؛ عاصی، ابوالقاسم؛ "ادبیات مقاومت از منظر قرآن و روایات" ص ۲۷؛ مجله سیاست دفاعی، ۱۳۹۹ هجری شمسی

همچنین در سال ۲۰۱۴، شکست داعش در عراق، پیروزی‌های پی در پی مقاومت در سوریه، پیروزی‌های انصارالله در یمن همگی صفحات درخشانی از کارنامه‌ی مقاومت است که موجب افتخار تمام ملت‌های منطقه، جهان اسلام و همه‌ی انسان‌های آزادی‌خواه جهان است.^۱

حضرت آیت الله خامنه‌ای، اثبات حقانیت تشکیل جبهه مقاومت در منطقه غرب آسیا را نتیجه دیگر حوادث چند ماه اخیر غزه دانستند و فرمودند: این حوادث نشان داد که حضور جبهه مقاومت در این منطقه جزو حیاتی‌ترین مسائل است و روز به روز هم این جبهه که برخاسته از وجدان‌های بیدار و برای مقابله با ۷۰ سال ظلم و اشغالگری جنایتکاران صهیونیست است، باید تقویت شود.^۲

ایشان رونمایی مقاومت از توانایی‌های خود را ثمره دیگر جنگ کنونی غزه خواندند و فرمودند: نه غربی‌ها و نه دولت‌های منطقه از قدرت و توانایی‌های مقاومت اطلاع نداشتند اما امروز مجبورند صبر مردم مظلوم غزه و اراده و انگیزه مقاومت فلسطین از حماس تا بقیه گروه‌های مقاومت، و قدرت و اراده مقاومت در لبنان، یمن و عراق را مشاهده کنند.

همچنین رهبر انقلاب، عیان شدن قدرت مقاومت را موجب بهم ریختن همه محاسبات آمریکایی‌ها و برنامه‌های آنها برای تسلط بر کشورهای منطقه دانستند و افزودند: قدرت مقاومت محاسبه آنها را بهم زد و نشان داد آمریکایی‌ها نه تنها نمی‌توانند بر منطقه مسلط شوند بلکه حتی نمی‌توانند در منطقه بمانند و ناچارند منطقه را تخلیه کنند.^۳

ایشان با تاکید بر اینکه حادثه مهم و بی نظیر طوفان الاقصی باعث نزدیک شدن اهداف و تسهیل راه شده‌اُست، فرمودند: رژیم صهیونیستی که اعصابش از این طوفان تکه پاره شده، برای خاموش کردن آن دست به بمباران بیمارستان و مدرسه جمعیت‌های مردمی و کشتن کودکان کرد که البته با این جنایت‌ها نتوانسته و نخواهد توانست طوفان الاقصی را از بین ببرد. ایشان با اشاره به ناکامی رژیم صهیونیستی در همه اهداف خود در این جنگ، تاکید کردند: این شکست با عصبانیت و وحشی‌گری‌ها جبران نمی‌شود بلکه این گونه اقدامات باعث بی‌آبرویی بیشتر رژیم صهیونیستی و آمریکا و حتی بی‌آبرویی فرهنگ و تمدن غرب شده است.

رهبر انقلاب با تاکید بر اینکه آمریکا در قضیه غزه بدترین موضع‌گیری و محاسبه غلط را انتخاب کرد، و باعث منفور شدن آمریکا در دنیا و افزایش ده برابری نفرت از آن در منطقه دانستند و فرمودند: تظاهرات مردم به نفع

^۱بیانات در دیدار مسئولان نظام و کنفرانس وحدت اسلامی ۱۳۹۷/۰۹/۰۴ ()

^۲سخنرانی نوروزی با قشرهای مختلف مردم ۱۴۰۳/۰۱/۰۱

^۳بیانات دیدار نوروزی با قشرهای مختلف مردم ۱۴۰۳/۰۱/۰۱

^۴بیانات در دیدار هزاران نفر از بسیجیان سراسر کشور ۱۴۰۲/۰۹/۰۸

فلسطین در خیابانهای لندن و پاریس و خود آمریکا در واقع اعلام نفرت از آمریکا است و بیان نمونه دیگری از فهم و محاسبات غلط آمریکایی ها در مسائل منطقه، فرمودند: «در هر جای منطقه از یمن و عراق تا سوریه و لبنان که نیروهای مبارز و شجاع مقاومت اقدامی علیه آمریکایی ها می کنند، آنها این اقدام را به ایران نسبت می دهند. و این نشان می دهد آمریکایی ها مردم منطقه و جوانان شجاع و با عزم و اراده آن را نشناخته اند و همین محاسبه غلط هم قطعاً آمریکایی ها را به زانو در خواهد آورد. و ایشان با تاکید بر اینکه جمهوری اسلامی ایران از مقاومت حمایت و تمجید و تا قدر ممکن پشتیبانی می کند، فرمودند: اما این در واقع خود گروه های مقاومت هستند که تصمیم می گیرند و اقدام می کنند و حق نیز با آنها است».^۱

۶. ضرورت تبیین نظری و عملی مقاومت در بیان رهبری

معظم له در مورد تبیین نظریه مقاومت می فرماید: «نظریه مقاومت در مقابل دشمن قوی پنجه را تبلیغ کنید، ترویج کنید. بعضی تصور نکنند که چون دشمن بمب دارد، موشک دارد، دستگاه های تبلیغاتی دارد از این قبیل، ما عقب نشینی [کنیم]؛ نخیر، نظریه ی مقاومت، یک نظریه اصیل و درست است؛ هم در مقام نظر، هم در مقام عمل؛ از لحاظ نظری و از لحاظ عملی_ از هر دو جهت_ باید [ترویج شود]. معنای نظری این است که تبیین کنید. شما جوان ها خیلی خوب می توانید این نظریه ی مقاومت را تبیین کنید؛ هم در بین خودتان و هم محیطی که در آنجا قرار دارید و هم حتی در ارتباط با کشورهای دیگر و جوان های دیگر. نظریه ی مقاومت را، این را که هدف استکبار سیطره و سلطه است، سلطه ی بر ملت ها است، برای همه تبیین کنید، بدانند که هدف استکبار این است. از لحاظ عملی، جریان مقاومت را ما حق جوان ها می دانیم؛ جوان های عراق جوان های سوریه، جوان های لبنان، جوان هایی در شمال آفریقا، جوان های در مناطق شبه قاره و اطراف آنها، یک مشت جوان هایی هستند که در مقابل این ها است، ما حق این ها می دانیم؛ تقویت این جریان ها به معنای تقویت نظریه ی مقاومت است».^۲

در جای دیگر ایشان تبیین نظری و عملی نظریه مقاومت را یکی از وظایف نیروهای انقلاب بر شمردند و تبیین آن را به مثابه سدّی در مقابل استکبار و سلطه طلبی آن دانستند.^۳

^۱ بیانات در دیدار سخنرانی نوروزی با قشرهای مختلف مردم (۰۱/۰۱/۱۴۰۳)

^۲ بیانات در دیدار دانش آموزان و دانشجویان در مورد مقاومت اسلامی (۱۲/۰۸/۱۳۹۷).

^۳ بیانات در دیدار با اعضای بسیجی هیئت علمی دانشگاه ها دوم تیر ۱۳۸۹

نتیجه‌گیری

آنچه از آیات و مفاهیم قرآن به دست می‌آید این است که مقاومت مفهومی مثبت دارد که فقط برای جبهه حق به کار می‌رود. از این رو جبهه حق با تمام فراز و نشیب‌ها و مشکلات، رو به پیشرفت و پیروزی است. به شرط اینکه مومنان با تمام قوا در همه عرصه‌ها با وحدت راه نفوذ و برتری دشمن را ببندد و زمام و امور را خود به دست گیرد. و طبق مبانی قرآنی مقاومت در منظومه فکری مقام معظم رهبری فقط با ایستادگی، مقاومت و صبر و پایداری است که یک ملت می‌تواند روی پای خود بایستد، حق انسانی خود را به دست آورد و زندگی افتخارآمیزی را برای خود، هم در دنیا و هم در آخرت است کسب کند. بنابراین مقاومتی که مبتنی بر ایمان و عمل صالح و برخاسته از بصیرت و عزم، اراده و ایمان به خدا و اعتماد به وعده‌های الهی باشد، یقیناً منجر به پیروزی خواهد شد؛ هرچند دشمنان قوی باشند؛ زیرا قدرت و اراده آنان در برابر قدرت و اراده الهی چیزی نیست و خدا نصرت مومنان را وعده داده است. و این وعده تحقق پیدا خواهد کرد. و در نهایت این اراده الهی است که بر همه اراده‌ها پیشی می‌گیرد فائق می‌آید.

فهرست منابع

۱. قرآن
۲. آل نبی، محسن؛ یوسف مقدم، محمد صادق؛ "چالش های مقاومت از منظر قرآن"، فصلنامه علمی مطالعات بیداری اسلامی، ۱۴۰۰ هجری ش.
۳. اعرابی، غلامحسین، "مبانی قرآنی و روایی مقاومت در کلام رهبری"، فصلنامه علمی _ تخصصی علوم قرآن و حدیث، ۱۳۹۹ هجری ش.
۴. افتخاری، اصغ؛ حکیمی، محمد؛ "مختصات الگوی مقاومت اسلامی در منظومه فکری مقام معظم رهبری مدظله العالی"، نشریه پژوهش های سیاست اسلامی، ۱۳۹۹ هجری ش.
۵. بدرخانی، غلامرضا، اندیشه مقاومت در منظومه فکری امام خامنه ای (مدظله العالی) ص ۷، تهران: انتشارات دفاع سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، ۱۴۰۰ هجری ش.
۶. بهجت پور، عبدالکریم، تفسیر فریقین: تاریخ، مبانی، منابع، ص ۲۳، قم: آثار نفیس ۱۳۹۱ هجری ش.
۷. بستانی، فواد افراد، فرهنگ ابجدی، تهران: انتشارات اسلامی، ۱۳۷۵ هجری ش.
۸. حمزه ای، مهدیس؛ جان جانی، زهرا؛ حمزه ای، پردیس؛ "طراحی الگوی مقاومت"، فصلنامه علمی _ تخصصی علوم قرآن و حدیث، ۱۳۹۹ هجری ش.
۹. خسرو پناه، عبدالحسین، و جمعی از پژوهشگران، منظومه فکری آیت الله العظمی خامنه ای، تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۶ هجری ش.
۱۰. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۳ هجری ش.
۱۱. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات الفاظ قرآن کریم، تهران: انتشارات مرتضوی، ۱۳۷۴ هجری ش.
۱۲. ز مخشری، محمود بن عمر، اساس البلاغه، بیروت: انتشارات دارصادر، ۱۳۹۹ هجری ش.
۱۳. سایت، مقام معظم رهبری، فیش های مرتبط به مقاومت.
۱۴. سعیدی روشن، محمد باقر، آسیب شناسی جریان های تفسیری ص ۱۱_۱۰، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۹ هجری ش.
۱۵. فرمی باف، حسین؛ خواجه پرور، کمال؛ عاصی، ابوالقاسم؛ "ادبیات مقاومت از منظر قرآن و روایات"، مجله سیاست دفاعی، ۱۳۹۹ هجری ش.
۱۶. معین، محمد، فرهنگ فارسی، تهران: انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۵ هجری ش.
۱۷. <https://Farsi.khamenei.ir/>

1450.newspart - index?tid \^